

Úmysly mší svatých od 14. března do 10. dubna 2005

M - městský kostel sv. Jana Nep. na náměstí **Večerní mše sv.** M: Út - So do 25.3. 17.30 hod.
 od 29.3. 18.00 hod.
 V - kaple sv. Anny ve Voltuší V: Pá do 18.3. 16.30 hod.
 od 1.4. 17.00 hod.
 R - farní kostel Povýšení sv. Kříže ve St. Rožmitále **Ranní mše sv.** R: Ne 8.30 hod.

Po 14.3.	mše sv. není	Po 21.3.	mše sv. není
Út 15.3.	mše sv. nebude, intence za Rosalii Průchovou odsl. v Izraeli	Út 22.3.	Za Marii Kulovanou, manželku a dceru Marii
Sv. země		M	
St 16.3.	mše sv. nebude, intence za † Josefa Veverku, manželku a rodiče odsl. v Izraeli	St 23.3.	Za † Josefa a Josefu Folaufovy a jejich děti
Sv. země		M	
Čt 17.3.	Za Rudolfa Brišku	Čt 24.3.	Za Josefa Melichara, otce a d. v o.
M		R!	
		17.30 hod	
Pá 18.3.	Za Josefa Částku, celý rod a d. v o. Za rodinu Holanovu	Pá 25.3.	Na Velký pátek se neslaví obět mše sv., pouze Velkopáteční obřady
V		R!	
M		17.30 hod.	
So 19.3.	Za Josefu a Josefa Hořejšího, rod Hořejších a Zajonců	So 26.3.	Za nově pokřtěné
M		R!	
		19.00 hod.	
Ne 20.3.	Za Josefa a Františku Drechslerovy a zetě Miloslava	Ne 27.3.	Za farnosti
R		R	

Po 28.3.	Za Petra a Marii Brinzovy, Juraje a Michala Brinzovy a oboje rodiče	Po 4.4.	mše sv. není
M!			
8,30 hod.			
Út 29.3.	Za Růženu Fialovou, manželku, rodiče a sourozence a Františka Leitermana	Út 5.4.	Za Jaroslava Staňka, bratry Josefa a Vladimíra a rodiče
M		M	
St 30.3.	Za Marii a Adolfa Trčkovy, rodinu Trčkovu a Průchovu a d. v o.	St 6.4.	Za Josefa a Annu Hulmanovy
M		M	
Čt 31.3.	Za † Josefa a Stanislava Dvořáka a oboje rodiče	Čt 7.4.	Za Josefa Jirmana
M		M	
Pá 1.4.	Na dobrý úmysl Za Marii a Václava Pešicovy a jejich rodiče	Pá 8.4.	Na dobrý úmysl Za Rostislava Němečka, jeho rodiče a sourozence
V		V	
M		M	
So 2.4.	Za † Josefa Mareše a rodiče, Albínu Beranovou a rodiče, rod Rážů a Fousků	So 9.4.	Za † Františku Baliharovou, manželku Jana a dceru Míladu
M		M	
Ne 3.4.	Na poděkování a za Boží ochranu a za rodiče Trčkovy	Ne 10.4.	Za Růženu a Rudolfa Zajíčkovy, rodiče a sourozence
R		R	

FARNÍ ZPRAVODAJ

Římskokatolické farnosti Starý Rožmitál

Číslo 5-6 ročník II 13. března 2005

Milí přátelé,

toto dvojčíslo Farního zpravodaje dostáváte do ruky o páté neděli postní. Budu rád, když si na mne vzpomenete, neboť právě o této neděli za vás a za celou naši farnost budu obětovat mši sv. v Jeruzalémě, na místech posvěcených nejen kroky, ale i krví Pána Ježíše.

Touto nedělí začíná posledních čtrnáct předvelikonočních dnů, které byly dříve nazývány „čas utrpení“, neboť liturgická čtení už mluví o tom, co těsně předcházelo pašijím a smrti Ježíše na kříži. Ježíšovým největším zázrakem - vzkříšením Lazara - začala příprava na vzkříšení nás všech. Lazarovo vzkříšení bylo příčinou, že se velekněží rozhodli Ježíše zabít. Ježíš šel na kříž, abychom ani my, jako Lazar, nezůstali v hrobě. Ježíš je nesmírně lidský a soucitný. Plakal nad hrobem Lazara, bylo mu líto přítele, ale plakal vlastně nad veškerou lidskou bolestí a bídou, ubohostí, která se nejzřetelněji projevuje v okamžiku tělesné smrti. Ježíš nás vytrhl z pout smrti za cenu smrti vlastní. Byl svobodný, i v okamžiku agónie měl svůj život plně v moci. Mohl z kříže sestoupit, říci kdykoliv: „Dost!“ Jeho láska však byla silnější než strach a bolest. Jeho láska k nám zvítězila. Nezachránil sám sebe, aby zachránil nás. Pokud chce láska vítězit, nesmí se bát ztratit. Snad se často cítíme jako Marta a Marie, které v Betánii netrpělivě čekaly na Ježíše u lůžka umírajícího Lazara. A Ježíš nepřicházel. Ale on ví, kdy přijít, zná správný čas a nikdy pro něj není pozdě. Nikdy u něho nekončí naděje. Nikdy není marné jej prosit. Dokázal vrátit mrtvého z hrobu. Dokáže i nám dnes vrátit cokoli, co jsme z lásky ztratili, a především nám dokáže vrátit ráj, trvalé štěstí, po němž všichni v hloubce srdce tak toužíme.

Přeji vám radost z pevné víry ve Vzkříšení a vyprošuji dar těšit se na shledání s Ježíšem tváří v tvář a navždy.

P. Ivo Prokop

Svatý týden - završení Kristova pozemského života - vrchol liturgického roku

Svatý, nebo také pašijový týden začíná Květnou nedělí a končí na Bílou sobotu. Pojmenování pochází od toho, že v tomto týdnu se slaví veliká, svatá tajemství našeho vykoupění. Pašijový říkáme proto, že se v něm čtou z evangelia zprávy o umučení a smrti Krista - pašije. Lze předpokládat, že obřady svatého týdne vznikly v Jeruzalémě, na místě dějství smrti a slavného zmrtvýchvstání Kristova. Podrobný popis těchto obřadů se nám zachoval ve známé cestovní zprávě řeholnice Egerie ze Španělska asi z roku 390. Zprávy poutníků ze Svaté země zřejmě přispěly k tomu, že se jeruzalémské obřady rozšířily i na Západě a byly zde postupně obohacovány o další prvky.

Liturgie Květné neděle připomíná slavný vjezd Krista do Jeruzaléma. Máme se připojit s ratolestmi v rukou k zástupu, který oslavoval Ježíše a současně myslet na to, abychom nepatřili k těm, co dnes volají „Hosana“ a zítra „Ukřižuj“.

Správný liturgický název Zeleného čtvrtka je „Den večeře Páně“. Původ pojmenování Zelený čtvrtek má mnoho výkladů. Nejpravděpodobněji byl takto dnešní den nazván proto, že se znovu zazelenaly suché ratolesti: po vykonaném pokání byli kající hříšníci biskupem právě dnes opět přijímáni do plného společenství církve. Podstatné však je, že v tento den si církev připomíná chvíle, které Kristus před svou smrtí strávil se svými učedníky ve večeřadle. Tehdy Kristus, krátce před tím, než byl zrazen a zajat, podal důkaz své milosrdné lásky - ustanovil pro nás Nejsvětější oběť. Hodnota těchto událostí přesahuje rámec času, neboť i dnes je proměnění chleba a vína v Tělo a Krev Kristovu živou skutečností. V tento den je vhodné prosit Pána, aby celá církev žila stále plněji z tohoto tajemství a aby tato svatá večeře naši farnost stále dokonaleji sjednocovala v lásce.

Na Velký pátek si uvědomujeme událost, kdy byl skoro před dvěma tisíci léty vydán Spasitel světa na kříž. Kříž, který byl tehdy znamením hanby, potupy, který je dodnes pro mnohé pošestilostí, je pro nás znamením života. Velký pátek by v nás měl prohloubit poznání, že Kristus přijal všechno své utrpení a smrt za lidstvo minulosti, přítomnosti i budoucnosti, a tedy i za každého z nás.

Vyvrcholením nádherných obřadů svatého týdne je bezesporu vigilie v noci z Bílé soboty na Neděli Zmrtvýchvstání Páně. Krásný pozdrav se ozve v dnešní liturgii; zvolání, které zazní za jediným plamenem svíce do temnot kostela: „Světlo Kristovo“! A kdyby už nebylo řečeno nic víc, stačila by tato slova sama o sobě k vystižení toho, nač dnes myslíme, co oslavujeme. Dnešní liturgie je plná prastarých symbolů: Smrtí Kristovou a jeho vzkříšením se ukázalo světu nové světlo. To symbolizuje oheň velikonoční svíce. Hořící svíce, symbol Krista, je nesena do tmavého kostela. Tma symbolizuje nás hříšníky a náš svět před příchodem Krista. A podobně jako se celý svět rozzářil radostí v noci zmrtvýchvstání, rozzáří se od plamene paškálu i naše svíce a s jásotem zazpíváme znovu slavné „Aleluja“.

„Nebojte se!“

řiká Zmrtvýchvstalý Kristus těm, kteří navštěvují jeho prázdný hrob. „Nebojte se!“ říká Kristus nám všem, kteří máme strach o svůj život, zdraví, zaměstnání, úspěch, budoucnost, blahobyt a spoustu jiných věcí. Pokud budeme důvěřovat Bohu, nemusíme mít strach z ničeho. Ať Vzkříšený Kristus pomůže nám všem vstát z mrtvých k novému životu, osvobozenému od strachu a nejistoty.

Ať nám dává svou radost a svůj pokoj, který tento svět dát nemůže. Ať také skrze každého z nás projevuje svou lásku a dobrotu všem lidem.

Zprávy a oznámení:

Poděkování za Misijní koláč

V neděli 6. března vybraly děti při akci „Misijní koláč“ 3922,- Kč. Díky patří všem, kteří přispěli, i maminkám, které sladkostí napekly a v neposlední řadě i všem dětem.

Sbírka na uprchlíky

Jedna třetina sbírky z Květné neděle 20. března bude určena pro Charitu na pomoc strádajícím uprchlíkům.

Možnost sv. zpovědi

Abychom opravdu dobře prožili Velikonoční svátky, je nutné připravit se upřímnou svatou zpovědí. Po svém návratu ze Svaté země, tedy od 17. března, budu každý den nejméně 30 minut přede mší sv. zpovídat. Kdo bude mít zájem, může se na požádání vyzpovídat i po mši sv. nebo přijít po telefonické domluvě na faru. Rád mu i zde posloužím touto svátostí. Doporučuji též využít možnost přijetí svátosti smíření na Svaté Hoře, kde výborně zpovídají otcové redemptoristé. Na Květnou neděli odpoledne se navíc bude zpovídat v městském kostele od 14.30 hod. **Upozorňuji důrazně, že o svatém třídění (tedy na Zelený čtvrtek, Velký pátek a na Bílou sobotu) se před bohoslužbami nepovídá!**

Mytí nohou na Zelený čtvrtek

Prosím dvanáct odvážných mužů z naší farnosti, aby se přihlásili k obřadu mytí nohou při mši sv. na památku Poslední večeře Páně na Zelený čtvrtek večer. Každému bude zdarma umyta jedna noha.

Adorace na Bílou sobotu

Během dne na Bílou sobotu je možno navštívit Krista odpočívajícího v Božím hrobě, který bude připraven ve farním kostele ve Starém Rožmitále. Zájemci o adoraci se mohou zapsat ve Svatém týdnu v sakristii.

Svíčky na velikonoční vigilii

Pro účastníky velikonoční vigilie budou připraveny svíčky, které budou opatřeny proti stékání vosku. Pokud si chcete přinést svíčky vlastní, zabezpečte je proti odkapávání vosku.

Přechod na letní čas

V noci z Bílé soboty 26.3 na Boží hod velikonoční 27.3. přecházíme z normálního středoevropského času na čas letní. Ručičky hodinek si posuneme o 1 hodinu kupředu a o jednu hodinu méně se tedy i vyspíme.

Změna času bohoslužeb

V souvislosti se změnou času dojde od úterý 29.3. i k posunu začátku bohoslužeb. Od úterý do soboty budou mše sv. v městském kostele slouženy opět od 18.00 hod. Ve Voltuši pak páteční mše sv. bude v 17.00 hod. Doba konání nedělních bohoslužeb zůstává stejná.

Sbírka na potřeby diecéze

Sbírka z Božího hodu velikonočního dne 27. března, bude určena na potřeby českobudějovické diecéze.

K volbám do farní rady

Volební lístky se jmény kandidátů do pastorační rady farnosti budou k dispozici při velikonočních bohoslužbách. Označené lístky budou vybírány při sobotní mši sv. v městském kostele 2. dubna a při nedělní mši ve farním kostele v neděli 3. dubna.

Beseda o Svaté zemi

V rámci přednášek místní pobočky České křesťanské akademie si můžeme v sobotu 9. dubna od 18.30 hod. popovídat o mé pouti do Svaté země. Beseda se koná v Brdském památníku na Náměstí, ve II. patře.

Velkopáteční „Hymnus“ Ecce quomodo Jakuba Jana Ryby

Jméno Jakuba Jana Ryby je dnes spojováno s jeho nejznámější skladbou Českou mší vánoční „Hej, mistře“ tak těsně, že si většina veřejnosti ani neuvědomuje obsáhlost a nesmírnou šíři záběru Rybovy tvorby, posuzující jej jen jako autora „Rybovky, nějakých dalších mší a vánočních písniček.“ Těžko říci, zda jsme my - rožmitálští - na tom alespoň trochu lépe. Na koncertech jsme již měli možnost slyšet i mnohá jeho další díla, a to nejen duchovní. A přesto existuje jedna Rybova skladba, kterou můžeme u nás v Rožmitále slyšet v kostele rok co rok, a možná si ani neuvědomujeme, že je od něj. Jedná se o latinský „Hymnus“ *Ecce quomodo*, zpíváný již 19 let s železnou pravidelností v den, pro nějž byl Rybou napsán, totiž o Velkém pátku. Prováděn byl až na výjimky a capella (bez doprovodu), neboť hráčů na lesní roh bylo a stále je velmi málo. Ryba používal lesní rohy velice hojně, což svědčí nejen o oblíbě tohoto nástroje, ale i o dostatečném množství schopných hráčů. Co bylo běžné před dvěma sty léty, dnes už bohužel není. A to není jen případ lesních rohů, v útlumu jsou všechny hudební nástroje a dokonce i zpěv. Pryč jsou doby, kdy se kůry pod hudebníky a zpěváky téměř „prohýbaly“. Můžeme s tím něco udělat? Jistě! Záleží na každém z nás!

Ale vraťme se k Rybovi. V roce 1795, tedy před rovnými 210 léty, sepsal Ryba objemnou knihu nazvanou *LIBELLUS CAEREMONIALIS CONTINENS omnes per totum annum a S. Ecclesia Catholica praescriptus CAEREMONIAS conscriptus ad usum IACOBI RIBA Regentis Chori Rosmitalensis A. D. MDCCXCV.* (Knížka obřadů obsahující všechny obřady předepsané pro celý církevní rok sv. církve katolické sepsané k užívání Jakuba Ryby, ředitele kůru starorožmitálského). Měla mu sloužit jako pomůcka pro jeho činnost na kůru. Obsahovala 468 stran textu a not, které vlastnoručně sepsal, nalinkoval a stránky orámoval. Obsahuje latinský popis a směrnice pro všechny zvláštní obřady celého liturgického roku. Jsou zde opsány latinské texty žalmů, části kněžských hodin a jiných obřadů, které měl kantor na kůru zpívat. Většinu Ryba opsal z tehdy dostupných, běžných liturgických knih. Mezi latinským textem psaným latinkou se tu a tam objevuje i text českých písní, které Ryba sepsal kurentem (německým písmem). Jejich zařazení je důkazem průniku české duchovní písně do latinské liturgie. Zajímavostí je i uvedení českého textu nejstarší české duchovní písně Hospodine, pomiluj ny spolu s jejím nepůvodním textem latinským. Pozoruhodné jsou ale především Rybovy poznámky o tom, jak tehdy vypadal církevní zpěv na rožmitálském kůru.

Nebyl by to Ryba, aby v tak důležitém díle neuvěděl alespoň jednu svoji skladbu. Je vlepna u velkopátečních obřadů a prokazatelně ji psal on. Její notopis odpovídá stylu dalších Rybových skladeb, jen si na něm dal mnohem více záležet. Nazval ji stručně a ne zcela výstižně „Hymnus“ a její obsazení je velice zvláštní, ale zcela odpovídající účelu, pro nějž byla psána. Na čtyřech notových osnovách notuje Ryba 4 hlasy smíšeného sboru (soprán, alt, tenor, bas) na páté pak dva lesní rohy. Každý hlas je psán ve zvláštním klíči (sopránový, altový, tenorový, basový), tóninou je F dur a udané tempo Grave (těžce, vážně) zcela odpovídá charakteru skladby. Skladba byla určena pro obřady Velkého pátku. Decentní doprovod dvou lesních rohů, jejichž měkký tón se dokonale pojí s lidským hlasem, je náhražkou slavnostních varhan, které se o Velkém pátku odmlčují. Text nezhudebnil Ryba poprvé, skladba stejného jména je uvedena i v katalogu Rybových skladeb dr. Jana Němečka, leč tónina a obsazení jsou jiné. Dr. Jan Němeček je autorem nejrozsáhlejší rybovské monografie, která vyšla v roce 1963. I když předpokládal existenci nějaké podobné knihy, nikdy ji nenašel, a tak ani toto dílo není uvedeno v katalogu Rybových skladeb.

Knihla byla objevena při spartaci písemností zdejšího farního archivu v r. 1976. Prvním, kdo se jejím obsahem podrobněji zabýval, byl zdejší duchovní správce P. Miloslav Vlč.

Ač je tak skladba nazvána, nejedná se o hymnus, ale o responsorium, které patří do tzv. temných hodin, které se zpívají jako součást breviáře na Velký pátek odpoledne. Úryvek je vzat s Izajáše (57,1-2). Za překlad a cenný odborný komentář děkuji P. Ivu Prokopovi.

Ecce quomodo moritur justus, et nemo percipit corde.
Viri justí toluntur et nemo considerat
a facie iniquitatis sublatus est justus.
Erit in pace memoria ejus.
In pace factus est locus ejus et in Sion habitatio ejus.
Et erit in pace memoria ejus.

Hle, jak umírá Spravedlivý a nikdo si to nebere k srdci.
Muži spravedliví hynou a nikoho to nezajímá.
Od tváře nepravosti byl pozdvižen spravedlivý.
V pokoji bude jeho památka.
V pokoji bude místo jeho a na Sionu jeho příbytek.
A v pokoji bude památka jeho.

Ivana Hoyerová

Z historie - 9. část

Smrt Jakuba Jana Ryby

Je pro dnešní dobu příznačné, že hledá senzace tam, kde nejsou, občas dělá z komárů velbloudy, jindy se zas zabývá malichernými detaily a nevidí celek, soudí povrchně a zaujatě, nehledá pravý smysl věcí ani pravdu a pokud ano, pak se posměšně s Pilátem ptá: „Co je pravda?“

Jak obstojí v této době životní osud Jakuba Jana Ryby, jak nahlížíme jeho smrt? Tak, jak nám to zprostředkovali jiní. Nežili jsme v době, v které žil on, neměli jsme jeho problémy, jeho povahu, jeho talent ... a přesto se snažíme přijít na kloub skutečnostem tak niterným a osobním. Jednou z nich jsou jistě i pohnutky Rybovy smrti.

Pojďme si tedy shrnout, co o jejích okolnostech víme z historických pramenů. Nejstarší Rybův syn dr. Josef Arnošt Ryba popisuje poslední dny Rybova života takto: „Viděl jsem ho naposledy skoro půldruhého roku před jeho smrtí, kdy se po mnoha letech sešel v Praze s oběma svými bratry, Václavem a Františkem, neboť, jak už jsem řekl, strávil jsem poslední prázdniny v České Lípě. Můj bratr Vilém, který v té době studoval v Praze rétoriku a vrátil se v březnu 1815 z velikonočních prázdnin, mi vypravoval, jak je otec na tom dobře a uklidněn předal mi od něho také milý a uspokojivý dopis. Sedmého dubna 1815 večer byl otec velmi zádušný, nemluvný, byl dlouho vzhůru a spálil mnoho písemností. Druhý den měl časně ráno nějaké řízení ve farním kostele vzdáleném asi čtvrt hodiny od městečka. Velmi brzy ráno se oblékl; všichni, kteří ho toho dne viděli, nepozorovali na něm ani nejmenší neklid ani nic nápadného. Ani rozloučení s matkou nevyvolalo nějakou obavu: políbil ji srdečně jako obvykle a vzal si s sebou knížku. Mše se zúčastnil s obvyklou pozorností. Protože po mši chodíval zpravidla na procházku, nestarali se o jeho delší nepřítomnost, avšak on už se nevrátil. Do jakého postavení se dostala jeho rodina, nedá se popsat. Nikdo si nemohl připustit myšlenku, že by na sebe vztáhl ruku. Účast, kterou projevíli naši rodině přátelé i nepřátelé, byla mimořádná. Nadlesní Abund z Bachova napsal mému milému strýci, ale v jeho nepřítomnosti byl dopis předán mně. Vydal jsem se ihned s bratrem Vilémem na cestu a na ní jsme se dověděli s jistotou o otcově smrti. Poněvadž bylo totiž všechno dřívější pátrání a vyptávání marné, vyšli třetího dne skoro všichni občané městečka a prohledali celou krajinu kolem Rožmitála co nejpozorněji. Konečně ho našli v lese Štěrbinu, hodinu od města, mezi hustým, téměř nepropustným houštím. Podřezal si tepny na krku a obou zápěstích. Vedle něho ležel svazek děl Seneky, na jehož posledním listu bylo tužkou docela čerstvě připsáno několik slov česky: odchází do lepšího světa, protože tento byl pro něj nesnesitelný... Děkoval své ženě a dětem za jejich lásku a prosil je, aby zůstaly svorny a vycházely v dobrem.“

Zde tedy máme nejpřesnější popis Rybova posledního dne i událostí na něj navazujících. Josef Arnošt jim nebyl osobně přítomen, to, co zde uvádí, jsou tedy fakta zprostředkovaná mu rodinou, těmi nejbližšími z nejbližších. Těžko si představit, jaká muka prožívala celá rodina, když se otec nevrátil domů. Co všechno se jim honilo hlavou, kolik naděje měli a jak mnoho trpěli, když pak byl nalezen mrtev. A nejen otec a manžel, ale také učitel a regenschori, milovaný i nenáviděný, vzdělanec a bohabojný člověk, dobrý křesťan i dobrý člověk, ten, který měl být příkladem pro zdejší děti a mládež, si takto, pominuv zcela páté příkázání Desatera, krutě život vzal. Těžká úvaha v době, kdy na sebevraždu nahlížíme z jiných úhlů, obklopeni mnoha jejími případy, ovlivnění literaturou i filmem. V době Rybově však sebevražda automaticky znamenala distanc od provinilé osoby, její odsouzení a následné odebrání veškerých poct prokazovaných ostatním. Takový člověk nesměl být pohřben mezi ostatní, ale bylo mu vykázáno místo zpravidla za hřbitovní zdí. Nemohl mít ani křesťanský pohřeb. Tak bylo dáno jasně najevo, že se tento člověk provinil a je i takto trestán. Jednalo-li se o osobu veřejně činnou, v Rybově případě o učitele a regenschoriho - tedy člověka ve farnosti činného, musela být situace ještě horší.

Vraťme se však k pramenům. Jak Ryba zemřel, víme, zbývá již jen objasnit, proč. A nač si vymýšlet či přimýšlet, jak to dělají některá média, když můžeme ocitovat hned několik Rybových životopisů, od různých autorů, kteří to vše již učinili za nás, majíce k duchu Rybovy doby mnohem blíže než my.

Josef Arnošt Ryba napsal o svém otci v r. 1842 stať do německé ročenky, kterou končí následující větou: „Nakonec podlehł nadměrnému duševnímu vypětí, propadl v posledních letech melancholii a zemřel ve věku 49 let 8. dubna 1815.“

V r. 1858 vyšel v časopise Školník také článek Josefa Vlasáka, který je opět zakončen velice stručnou větou: „*Tak působil Ryba neunaveně ve škole i v chrámě až do roku 49. věku svého, v němžto se dne 8. dubna 1815 na věčnost odebral. Sláva jeho památce a pokoj popeli jeho!*“

Rok nato vychází ve Sborníku učitelském Rybův životopis od Vincence Dominika Bíby (místní rodák a čestný občan města). „*Z toho všeho jest viděti, že byl živ náš Ryba jen pro školu a pro chrám Páně. Všechn vedlejší čas a téměř celé noci obětoval nahoře zmíněným literním pracím a hudebním skladbám, o své zdraví málo a o zábavu naprosto nepečuje. Sotva že si k večeru vyšel do polí, kdežto jej buď samota, buď s některým z jeho dítek bylo vidati. Bylo-li nepříznivé počasí, i tuto procházku na ujmu svého zdraví zanedbával, a ve školní světnici buď na housle hraje se procházel, buď sedě na basetl hrával. Ač byl milovníkem společenského života a slušné zábavy, již často svým zdravým vtípem oživoval, vzdaloval se předce zvláště v pozdějších letech všech společností, ba i přátelský spolek, kdež hudbou bavíval, konečně opustil. - Utrpená protivenství odňala mu důvěru v přátelství lidské a přílišná práce při neustálém napnutí a boji podryvala tělesné jeho zdraví; nemoc od jater povstala brzy se u něho okázala a zvyšovala čím dál tím více přirozenou mu náchylnost k těžkomyslnosti; z té pak vyvínovala a nad míru zmáhala se citlivost pro každou urážku. Toto všecko seslabovalo, podryvalo jeho tělesnou sílu tak, že i duch upadl v chorobu nešťastnou, která před časem násilný konec jeho života pozemského přichýlila. Skonal dne 8. dubna 1815.*“

V r. 1861 vyšel v Zábavníku učitelském také příspěvek V. V. Janoty, kde je ve stručnosti vše popsáno ve shodě s úryvkem předcházejícím. Také v 7. svazku Riegerova slovníku z r. 1868 se o Rybově smrti dočteme totéž, co již známe od Bíby.

Zřejmě prvním Rybovým životopisem, který vyšel v roce dvoustého výročí jeho narození (1965) v časopise G-65, je neznámý rukopis objevený Václavem Matouškem na půdě tehdejší obecné školy (dnes Brdský památník). Později bylo na základě rozboru textu autorství připsáno Ferdinandu Brožovi (1807-1881, řídící učitel a znamenitý hudebník, pohřben ve St. Rožmitále), jímž byl životopis napsán mezi léty 1849-52. Z následujícího úryvku jsou patrné veliká úcta i obdiv, které nástupce Rybův ke svému předchůdci choval. „*Ale právě to jeho neúnavné pracovní dny a noci (jak se vůbec domnívá), zklamané naděje na vyšší a jemu právem náležející postavení a jeho náchylnost k melancholii spojená s nemocí od jater pocházející podryvaly jeho duchovní život, působily tak nešťastně na něho, že jeho outlá a nábožná duše zatemněná chorobou vnitřní, nad světem se zpromrzela a před časem konec života zemského přichýlila. Skonal dne 8. dubna 1815 v 49. roce žití svého, oplakáván od rodiny své, oželen od všech, kteří jej znali, a žije dosaváde v požehnané památce těch, kteří jeho život a jeho práce posouditi umějí. Dodatek, který jsem se neosmělil vložit do jeho životopisu jest, že tu poslední neděli před svým skonáním přednášel odrostlým žákům velmi živě, pohnutlivě a s jakýmsi patrným přemáháním páte příkázání Boží; načež v tom témdnu po odbytém jednom pohřbu do blízkého lesa zašel a tu maje vyhlídku na farní kostel, břitvou podřezáním životu svému konec učinil. Byl nalezen maje při sobě spisy Seneky, kteréhož mudrce násilná smrt v lázni sobě učiněná, snad totéž co mámičí příklad příčinou zoufalosti našeho milého předchůdce byla.*“

Až na výjimky se autoři vyhýbali specifikaci způsobu provedení sebevraždy. Nejen že to zřejmě nebylo tak podstatné, ale autoři nezabíhali do podrobností především z pietních důvodů. Podle zápisu v matrice zemřelých si Ryba břitvou přeřízl krční tepnu a průdušnici: „*J. Ryba, Schullehrer, hat sich 8. April die Luftröhre Drossel und Halsadern entzweigeschnitten*“. Píše-li se tedy někde něco jiného, či říká-li někdo něco jiného, není to pravda. U Rybova těla byl nalezen Senekův spis *De tranquillitate animi* (O klidu duševním), v němž bylo na poslední straně tužkou připsáno několik slov na rozloučenou. Tento spis se nám však nezachoval. Text tzv. *Loučení od světa*, lístku uloženého v našem muzeu, není psán Rybovou rukou. Jde tedy patrně o pozdější, upravený opis originálního textu. Tento list byl objeven v pozůstalosti po Dominiku Čurdovi, rožmitálském učiteli a později i řediteli školy v Příbrami. Jeho tchán Leopold Rossmann, rožmitálský purkmistr obdržel lístek od svého otce, současníka Rybova.

Ze všech výše uvedených úryvků je patrná veliká úcta, kterou autoři k Rybovi chovali, i styl textů určených i padesát let po jeho smrti zřetelnou pietou k zemřelému. Jak je to dnes jiné! Pátráme-li po názoru lidí na Rybovu smrt, s hrůzou zjišťujeme, jak jsou jejich odpovědi vzdáleny obsahu

předcházejících textů a ovlivněny mělkým uvažováním doby dnešní. Už dětem vtlukáme do hlav, že Ryba si vzal život kvůli bídě a nedostatku finančních prostředků, a tak nás ani nepřekvapí následující odpověď jednoho chlapce: „*Ryba si vzal život, aby ulehčil rodině.*“ (!!!) Jak charakteristické pro dnešek! Bylo to sice zcela obráceně, jeho smrt rodině velice ublížila, ale dnes můžeme vše prezentovat, jak chceme. Tolik potřebná úcta a ohled chybí zcela i některým dnešním novinářům. A nejenže citují „syrová“ fakta, oni si ještě vymýšlejí, spekulují pomocí tisíců „kdyby“ a svými rádoby výtvary ovlivňují a dezorientují svoje čtenáře. Nehorázně špiní Rybův charakter, ale co je nejhorší, ani si již neuvědomují, že ho špiní. Domnívají se, že svým konáním slouží veřejnosti. Oni přeci podávají zajímavé informace, aby je čtenáři četli. Mají na ně právo! A pokud se ohradíte, můžete se i se zlou potázat.

Kdybychom se tak mohli zeptat samotného Ryby. Jakou by nám dal odpověď? V Rybových denících ji v náznacích můžeme nalézt. Ale o tom zase až příště.

V pátek po druhé neděli velikonoční - 8. dubna letos vzpomene 190. výročí Rybovy smrti. Jak zajímavé, že tehdy byly Velikonoce stejně brzy, jako letos, 8. duben vyšel tehdy na sobotu po druhé neděli velikonoční. Od tehdejších událostí nás tedy bude dělit pouze jediný den! To se, vzhledem k pohyblivosti velikonočních svátků, stává jen velmi zřídka.

Až budeme prožívat radostné a naděje plné Velikonoce, můžeme také s úctou věnovat tichou vzpomínku Jakubu Janu Rybovi, který se zřejmě o velikonočních svátcích r. 1815 vydal z posledních fyzických a duševních sil a necelé dva týdny poté nás předešel na věčnost.

Ivana Hoyerová

Svatý týden a Velikonoce v rožmitálských kostelích

Farní kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále

20. března - *Květná neděle* - 8.00 h - křížová cesta, 8.30 h - průvod s ratolestmi do kostela, připomínka slavného Kristova vjezdu do Jeruzaléma, mše svatá, zpívané Matoušovy pašije; zahájení Svátého týdne

Farní kostel Povýšení sv. Kříže - triduum

24. března - *Zelený čtvrtek* -17.30 mše svatá s připomínkou Poslední večeře Páně

25. března - *Velký pátek* - 17.00 h poslední křížová cesta, 17.30 h - velkopáteční obřady se zpívanými pašijemi sv. Jana, připomínka ukřižování a smrti Ježíše Krista

26. března - *Bílá sobota* - slavná vigilie Zmrtvýchvstání Páně, po západu Slunce, od 19.00 h obřady venku, svěcení ohně a velikonoční svíce, průvod se svícemi do kostela, čtvero čtení ze Starého zákona a čtvero starozákonních žalmů, slavné Gloria, křest katechumek, obnova křestních slibů

27. března - *Boží hod velikonoční* (Neděle Zmrtvýchvstání) - 8.30 hodin - slavná mše sv., oslava Zmrtvýchvstání Páně

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Náměstí

28. března - *Pondělí velikonoční* - 8.30 h

Koncert k 190. výročí úmrtí Jakuba Jana Ryby

Společnost Jakuba Jana Ryby zve všechny ctitele Rybovy hudby na varhanní koncert, který se uskuteční v neděli 10. dubna od 16.30 hodin v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále při příležitosti 190. výročí úmrtí Jakuba Jana Ryby. Jedinou sbírku Rybových slovných varhanních skladeb „*Novae et liberae cogitationes*“ (Nové a svobodné myšlenky) z r. 1798 a další skladby českých i světových autorů přednese profesor Pražské konzervatoře Michal Novenko. Po skončení koncertu bude následovat krátká vzpomínka u hrobu Jakuba Jana Ryby. Vstupné je dobrovolné.